

รูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร

A Model of Thai Music Learning and Instruction Management of Secondary Schools under the Office of The Basic Education Commission Bangkok Metropolitan

สุนัสน์ ฤกษ์สมโภชน์*
พีระพงษ์ ลิทธิอมร**

บทคัดย่อ

ความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร ดำเนินการวิจัยในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสารการสัมภาษณ์เชิงลึกสนทนา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสนทนา ประเมินและแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอนดนตรีไทย จำนวน 20 โรงเรียน วิธีการสุ่มแบบเจาะจง ผู้ประเมินประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิในสถาบันอุดมศึกษา และในหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร

การวิจัยได้แบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ระยะ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร จากการสอบถามผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอนดนตรีไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร ขั้นตอนที่ 1 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร ขั้นตอนที่ 2 เสนอรูปแบบต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อสอบถามความคิดเห็นโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในประเด็นความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

ผลการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด

* นักศึกษาปริญญาตรีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

** อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขต กรุงเทพมหานคร พบว่า

1. การบริหารการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมด้านนโยบายของโรงเรียนด้านการจัดการเรียน การสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านคุณภาพครู อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับด้านการส่งเสริมปัจจัย พื้นฐาน ด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา อยู่ใน ระดับมากและปานกลาง

2. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการ การเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร จากการสอบถามความคิดเห็น จากผู้เชี่ยวชาญโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย สามารถกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ประเทศไทยเข้าสู่ ประชาคมอาเซียน

คำสำคัญ : รูปแบบ การบริหาร การจัดการเรียน การสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The purpose of the research to create the style of management to manage the teaching Thai music in high school, belong to the Office of Basic Education in the Bangkok conduct research in the quantity and quality by the study from the document in-depth interviews chat tool that is used in the research is a conversation and a query to the data includes School Administrators Education Officer Instructor Thai music 20 schools randomly for a specific user evaluation with a qualified

member in the higher education institution and the organization belong to the Office of Basic Education in the Bangkok Metropolitan Area

The research was divided into the performance is 2. The Distance

Phase 1 study the condition and the problems of Teaching Thai music in high school, belong to the Office of Basic Education in the Bangkok Metropolitan Area from the Executive Head of the learning and the Instructor Thai music in the Bangkok Metropolitan Area

Phase 2 Create a management of teaching Thai music in high school, belong to the Office of Basic Education in the Bangkok Step 1 Create a management of teaching Thai music in high school, belong to the Office of Basic Education in the Bangkok Step 2 offers to the experts to ask for a comment by a group conversation, eg group on the issue of the and the benefits The results of the research style of management to manage the teaching Thai music in high school, belong to the Office of Basic Education in the Bangkok found that

1. Management of teaching Thai music in high school, belong to the Office of Basic Education in the Bangkok Metropolitan Area in the overview of the policies of the School of Management to teaching the Optional Activity Course teacher quality level is best for the promotion the fundamentals of building a network for the development in the level and the medium

2. The results of the assessment of the management of the Teaching Thai music in high school, belong to the Office of Basic

Education in the Bangkok Metropolitan Area from the ask for feedback from the expert by the focus group concluded that the format of the Teaching Thai music Can be set to a strategic position in the development of the quality of education to apply to the country to the international community Asean countries.

Keywords: Model Administration Study Management Thai Music Secondary School

บทนำ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นการมุ่งเน้นให้คนไทยได้รับโอกาสเสมอกันทางการศึกษา โดยกำหนดไว้ในมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน จัดทำสาระหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกคำสั่งให้ใช้หลักสูตรเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 เป็นปีเริ่มใช้หลักสูตรขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายสำหรับทดลองไว้จำนวนหนึ่ง เมื่อทุกสิ่งทุกอย่างลงตัวแล้ว จึงขับเคลื่อนเนื้อหาของแต่ละวิชาไปสู่โรงเรียนทุกแห่งทั่วประเทศโดยขยายอย่างเป็นขั้นตอนครอบคลุมการศึกษาทั้ง 12 ชั้นปี ที่มีการแบ่งออกเป็น 4 ช่วงชั้นของมาตรฐานการเรียนรู้ ผลของการใช้หลักสูตรมีปัญหาที่พบคือ ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร หลักสูตรระดับประถมศึกษาเป็นการปูพื้นฐานความรู้ค่อนข้างน้อยเมื่อมาเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา จึงเกิดปัญหาในเรื่องของการฝึกภาคปฏิบัติ เด็กไม่สามารถจะเรียนได้ตาม

เป้าหมายของหลักสูตร แม้ครูจะเตรียมการสอนดีอย่างไร ผู้เรียนไม่สามารถต่อยอดความรู้ได้ เพราะพื้นฐานความรู้ไม่ดีพอ หลักสูตรมุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการ ละเลยศิลปวัฒนธรรม เน้นทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ เน้นความรู้มากกว่าการนำไปใช้ เลียนแบบต่างประเทศ โดยไม่เข้าใจหลักการและเป้าหมายที่แท้จริงของการเรียนการสอนทางด้านศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะดนตรีไทย ซึ่งเป็นวิชาที่ต้องมีพื้นฐานความรู้ในการฝึกภาคปฏิบัติ และการนำไปประยุกต์ใช้

วิชาดนตรีจัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นกลุ่มวิชาที่นำมาศึกษา วางแผน และปรับให้ดำเนินไปตามจุดเปลี่ยนนั้นด้วย ปัญหาการจัดเนื้อหาวิชาจากดนตรีจากหลักสูตรฉบับเดิม อยู่ที่ว่ารวบเนื้อหาและระยะเวลาการจัดการเรียนการสอน ร่วมกับวิชานาฏศิลป์ และทัศนศิลป์ รวมเป็นหนึ่ง ไม่เพียงพอกับการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของเด็กไทย เนื้อหาของหลักสูตรมีการคล้อยตามครูผู้สอน โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง หรือที่อยู่ต่างจังหวัด ประสบปัญหาไม่ครบสาขาวิชา ยิ่งไปกว่านั้นครูต้องสอนข้ามเนื้อหาที่ตนไม่มีทักษะปฏิบัติ ครูดนตรีต้องสอนวิชาวาดรูป ปั้น และรำไทย ครูนาฏศิลป์ต้องสอนวาดรูป และดนตรี ครูทัศนศิลป์ต้องสอนรำไทย และสอนดนตรี สำหรับโรงเรียนที่มีครูครบทั้ง 3 วิชา แต่ก็ไม่รู้ว่าจะสอนได้เต็มที่ เพราะต้องสลับฐานการสอน ครูแต่ละคนสอน 1 ใน 3 ของเวลาที่กำหนดไว้ในหนึ่งภาคเรียน นักเรียนแต่ละแห่งจึงรับรู้เนื้อหาวิชาแตกต่างกัน ระยะเวลาของการฝึกทักษะที่จำกัด ทำให้นักเรียนไม่สามารถเก็บสาระการเรียนรู้ได้อย่างครบถ้วน

จากผลของการใช้หลักสูตร จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราช

บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มีส่วนช่วยแก้ปัญหาในชุมชน สังคม ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาไว้ ได้แก่ 1) ด้านผู้เรียน 2) ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน 3) ด้านคุณภาพของครู 4) ด้านระบบการบริหารจัดการ 5) ด้านปัจจัยพื้นฐาน 6) ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา

1.1 แหล่งข้อมูลของการวิจัย กำหนดแหล่งข้อมูลไว้ 2 ลักษณะ ได้แก่

1.1.1 ข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยมุ่งศึกษารูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเริ่มศึกษาจากการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เอกสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 และเอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษา

1.1.2 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร สร้างรูปแบบ จัดทำเอกสารคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบ สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

นำแบบสอบถามไปยังผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจะนำข้อมูลมาทำการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร นำเสนอและเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรกคือผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษานิเทศก์ กลุ่มที่สองคือครูผู้สอนวิชาดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร ตามขั้นตอนดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นแบบประเมินค่า จะวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบกับเกณฑ์แปลความหมายเป็น 5 ระดับ

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 1 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ในด้านความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ โดยการสรุปข้อมูลจากความคิดเห็นของการสนทนาตามความเห็นของส่วนใหญ่

ผลการศึกษาวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยระยะที่ 1

ประเด็นที่ 1 สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเกี่ยวกับด้านนโยบายของโรงเรียนระดับการปฏิบัติมากที่สุดคือ 1. โรงเรียนมีนโยบายจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างชัดเจน 2. โรงเรียนมีนโยบายการจัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมด้านดนตรีไทยในหลักสูตรสถานศึกษาอย่างชัดเจนระดับปานกลาง โรงเรียนมีนโยบายบูรณาการการสอนดนตรีไทยกับกลุ่มสาระการเรียนรู้กันอย่างชัดเจน

ด้านการจัดการเรียนการสอน ระดับปฏิบัติมากที่สุดคือ 1. จัดการเรียนการสอนดนตรีไทยเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางอย่างเคร่งครัดครบถ้วน ทั้งด้านตัวชี้วัด กระบวนการสอน สาระการเรียนรู้และการวัดผล 2. จัดการเรียนการสอนดนตรีไทยเป็นวิชาเพิ่มเติมในหลักสูตรสถานศึกษา ระดับปฏิบัติปานกลางจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยแบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะทั้งสาระดนตรีสากล นาฏศิลป์ และศิลปะ จัดการเรียนการสอนดนตรีไทยเชิงประยุกต์ร่วมกับดนตรีท้องถิ่น

ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ระดับการปฏิบัติมากที่สุดคือ จัดตั้งชมรมดนตรีไทยให้นักเรียนได้ฝึกหัดฝึกซ้อมและบรรเลงดนตรีไทยร่วมกัน ระดับปฏิบัติมากให้นักเรียนไปร่วมบรรเลงดนตรีไทยให้แก่หน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนตามที่ขออนุเคราะห์มาเป็นการให้บริการและให้ความร่วมมือกับชุมชน

ด้านคุณภาพครู ระดับการปฏิบัติมากที่สุดคือ จัดครูที่จบการศึกษาด้านดนตรีไทยโดยตรงมาสอนนักเรียน ระดับการปฏิบัติปานกลาง ครูสามารถสอนและฝึกให้นักเรียนมีความสามารถในการบรรเลงจนแข่งขัน

ได้รางวัลระดับจังหวัด ระดับเขต ระดับภาค หรือระดับชาติ

ด้านการส่งเสริมปัจจัยพื้นฐาน ระดับการปฏิบัติมากที่สุดคือ จัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอเพื่อจัดซื้อและซ่อมแซมเครื่องดนตรีไทยที่มีคุณภาพเพียงพอต่อการใช้สอนนักเรียนและทำกิจกรรมทางการบรรเลงดนตรีไทย ระดับการปฏิบัติปานกลางคือ จัดห้องสมุดดนตรีไทยหรือสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความสนใจและบรรยากาศในการบรรเลงดนตรีไทย

ด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา ระดับการปฏิบัติมากที่สุดคือ มีเครือข่ายร่วมพัฒนาดนตรีไทย ระดับเขตการศึกษา ระดับการปฏิบัติน้อย มีเครือข่ายร่วมพัฒนากับองค์กรระหว่างประเทศ

ผลการศึกษาวิจัยระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 สร้างรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร ได้จัดทำเป็นเอกสารคู่มือดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้เชี่ยวชาญ ในด้านความเหมาะสม เป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ มีผลการศึกษาวิจัยดังนี้

ความเหมาะสม ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า รูปแบบมีความเหมาะสมในการดำเนินงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่สามารถประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

ความเป็นไปได้ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เป็นกรอบการดำเนินงานของโรงเรียนและเป็นการพัฒนาครูระหว่างปฏิบัติงานในสภาวะปกติ

ความเป็นประโยชน์ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า รูปแบบเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพทั้งระบบ โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากร มีการเชื่อมโยงและบูรณาการทำให้เกิดคุณภาพที่เข้มแข็งจากการดำเนินงานตามมาตรฐานวิชาชีพ

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านคุณภาพครู ด้านการส่งเสริมปัจจัยพื้นฐาน ด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร มีการพัฒนาบุคลากร พัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน

เป้าหมายสำคัญ การที่จะทำให้การศึกษา มีคุณภาพมาตรฐาน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ที่จะนำไปสู่การพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้น โรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทั้งระบบ สอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ที่ได้วางนโยบายขับเคลื่อนการศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน

จากการการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนโยบายของโรงเรียน 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร 4) ด้านคุณภาพครู 5) ด้านส่งเสริมปัจจัยพื้นฐาน 6) ด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา

ผลการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญดังนี้

1. ด้านนโยบายของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร มีนโยบายจัดการเรียน

การสอนดนตรีไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการทำหลักสูตรเพิ่มเติม ส่งเสริมให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีนโยบายบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนบรรเลงดนตรีไทยได้

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า การสอนดนตรีไทยเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลาง ทั้งด้านตัวชี้วัด กระบวนการสอน สาระการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล จัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีการบูรณาการในกลุ่มสาระศิลปศึกษา สอนดนตรีไทยเชิงประยุกต์ร่วมกับดนตรีท้องถิ่น ใช้กระบวนการคิด กระบวนการจัดการ และกระบวนการแก้ปัญหา ตลอดจนสอนดนตรีไทย ทั้งเชิงอนุรักษ์ เชิงประยุกต์ และเชิงสร้างสรรค์

3. ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า มีการจัดตั้งชมรมให้นักเรียนได้ฝึกซ้อมดนตรีทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนบรรเลงดนตรีไทยในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น งานไหว้ครู วันเฉลิมพระชนมพรรษา การประกวดแข่งขันดนตรีไทย ตลอดจนให้บริการและให้ความร่วมมือกับชุมชน

4. ด้านคุณภาพครู พบว่า จัดครูที่จบการศึกษา ด้านดนตรีไทยมาสอนเป็นที่ยอมรับทางวิชาการ สนับสนุนให้การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อออนไลน์ในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการสื่อสารภาษาต่างประเทศได้

5. ด้านการส่งเสริมปัจจัยพื้นฐาน พบว่า จัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ มอบทุน เกียรติบัตร ให้กำลังใจแก่นักเรียน ครูผู้สอน และช่วยเหลือกิจกรรมด้านดนตรีไทยสม่ำเสมอ

6. ด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา มีเครือข่ายร่วมพัฒนาดนตรีไทยระดับเขตการศึกษา ระดับจังหวัด สถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนร่วมพัฒนากับหน่วยงานรัฐบาลและเอกชน

อภิปรายผล

รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร มีรูปแบบที่เหมาะสมและเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ดังจะเห็นได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารโรงเรียน คีตกานีเทศก์ ตลอดจนครูผู้สอนดนตรีไทยจากแบบสอบถาม และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการ การเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 6 ด้าน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยดังนี้ อรรพรรณ ชมวัฒนา กัตติกา ตังชนากานนท์ (2535) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาดนตรีศึกษาที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในส่วนกลาง โดยสอบถามจากผู้บริหาร ผู้สอนดนตรีศึกษา ซึ่งเน้นหนักทางทฤษฎีมากกว่าปฏิบัตินอกจากนี้ยังพบว่า อุปสรรคของการเรียนดนตรีไทย คือขาดครูผู้สอน ในขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับการวิจัยของ สมบัติ กระจำยุทธ์ (2542) ได้ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถม

ศึกษาแห่งชาติ โดยการส่งครูผู้สอนเข้ารับการอบรมประชุมสัมมนา การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรียังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศไฉน อายุเจริญ (2535) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าขาดแคลนเครื่องดนตรีครูดนตรีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณซ่อมแซม ไม่มีงบประมาณสำหรับจัดซื้อจัดจ้าง

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีการบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

1.2 ควรจะส่งเสริมให้นักเรียนบรรเลงดนตรีไทยในกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนให้บริการและร่วมมือกับชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจะมีการทำหลักสูตรเพิ่มเติม

2.2 ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อออนไลน์ในการจัดการเรียนการสอน

บรรณานุกรม

- ทศไฉย อายุเจริญ. (2535). **สภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **แผนการจัดการเรียนรู้แบบละครชั้น ป.4 - 5 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551**. เอกสารอัดสำเนา. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สมบัติ กระจำยุทธิ์. (2542). **การศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร : ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.
- อรรณณ ชมวัฒนา (2535). **รำไทยในศตวรรษที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.